

Leányvár Budapest,

Elfogtak bennünket, mert körül voltunk zárva. Egy szakaszvezető fehér zászlót csinált a fehéreneműjéből, hogy ne lőjenek tovább bennünket. Mi feltartott kezekkel vártuk sorsunkat. Egy mellettem lévő feltartott kezű géppuskásba, egy 16 évesnek látszó, orosz katonaruhába bujtatott kölyök belelőtt egy géppisztoly sorozatot. Vajon ez a sors vár mindannyiunkra...?

Végül Budapestre szállítottak minket a lovassági laktanyába. A laktanya három soros magas drótkerítéssel volt körülvéve, amit kívül fegyveres őrökkel és farkaskutyákkal őriztek.

Kívül az asszonyok százai álltak, legtöbben vidékről. Hallották, hogy a Dunántúl elfogott katonákat itt összpontosították. Pedig csaknem hiába jöttek szegények, mert nem találkozhattak a foglyokkal. Távol tartották őket a drótkerítéstől. Akik három méternyire megközelítették, a drótkerítést arra már rálöttek. A kívül ácsorgó asszonyok közül három idegösszeroppanást kapott. Az egyik esetnek magam is szemtanúja voltam. Egy idősebb asszony volt, aki a fiát szerette volna látni. Messziről jött a szegény gyalog. Minden nap ott várt.

Mikor egy újabb szállítmány jött sírva kiabálta be nekünk, hogy nézzük meg nincs-e ott a fia. Sohasem fogom ezt a nevet elfelejteni, amelyet a szegény asszony oly sokat kiáltott nekünk: **Keller József**¹, egyszer amikor újból hiába kiáltotta a fia nevét, hogy nincs-e az új szállítmányban, idegei összeroppanak. Nekirohant a kinn álló járőrnek. Mint egy megvadult tigris tíz körömmel ment neki kiabálva: „Az uramat, lányomat megöltétek. Hová tettétek őt, aki még egy kis reményt tartott bennem, hogy őt nem öltétek meg. Adjátok ide, adjátok ide.” oly hirtelen rohant az örre, hogy a tömegnek nem volt ideje megfékezni. Az ő rálőtt az asszonyra s az menten meghalt.

Lengyelország, Ukrajna

Reggel Lengyelországban ébredtünk. Senkise vitázott. Három napig még az ajtót sem nyitották ránk. Az ajtó mellett egy kis helyet hagytunk a wc-nek. Iszonyú bűz volt. Még ha étellel kínáltak volna azt sem bírtuk volna megenni. Borzasztó szomjasak voltunk. Ilyen kegyetlenül még az állatokkal sem bánnak, mint velünk. El tudtuk olvasni az állomásokat, **Lemberget**² **St. Valentin Jaznopol**³. Végül Ukrajnába⁴ értünk. Itt már kinyitották az ajtót egy kis állomáson. Mindenki vizet akart inni. Tülekedtünk. Az orosz őrség csinált rendet. Itt enni is kaptunk. A vágányokból a piszkot ki kellett takarítanunk.

Zitmor

Kolhoz munka

Az őr mondta, hogy beszéljek neki a magyar életről. Elmondtam. Nálunk nincs kolchosz (kolhoz). Nincs közös konyha. Mindenkinek saját háza és földje van. Nem parancsol senki, hogy mit vessen a földjébe. Sem azt nem parancsolja, hogy ma vagy holnap mit dolgozzon az ember. Mindenki azt eszik amit akar, nem azt amit a konyhán kap. Azt mondta hazudok, nálunk a paraszt nem részesül a haszonból az úr megkorbácsolhatja s meg is ölheti.

---

¹ Név, de nem főszereplője az eseményeknek

² Helységnév: Lemberg

³ talán a Lemberg melletti terület, Lembergi külváros jelenlegi neve: Вунпукы Винники (Ukrajna)

⁴ Ukrajna

Nyomorúságos ólakban laknak, s csak azt a moslékot eszik, amit az úrtól kapnak. Ezt ő már az iskolába így tanulta és ott nem tanítanak hazugságot.

Ő úgy is tudja, hogy mindenütt a világon rabszolgarendszer van s az oroszok most vitték el mindenhová a felszabadulást. Ráhagytam. Annak a fiatalságnak, amelyet a szovjet nevel az a rendszer jó s Sztálint ismeri el istennek.

Menekülés után már otthon, Kárpátalján

1946. február 10-én⁵ választást tartottak. Mindenkinél volt ceruza elrejtve. Legtöbben ilyeneket írtak a szavazólapra, Éljen Magyarország, Kérjük Magyarországhoz való visszacsatlakozásunkat stb. Másnap hozták az újságok, hogy a nép 100%-a leszavazott, a szovjet iránti bizalmát kifejezve. Választás után megkezdődött az üldözés. A GPU emberei vadásztak ránk.

Budapest Tatabánya

Budapestre mentem. De ott nagyon nehéz volt a megélhetés. Ajánlották, hogy menjek bányásznak, azt jól megfizetik. Húzódtam tőle. Iszonyodtam attól, hogy élve a föld alá bemenjek. Lementem Tatabányára⁶. Látták az írásaimból, hogy én Oroszországban kőbányában voltam.

Tatabánya, Budapest

Ha valaki meg merte mondani a véleményét az éjjel vagy eltűnt a lakásából, hogy senki sem tudott róla még a családjá sem. Negyvenhét tavaszán sztrájkot kezdtünk. A forint esése miatt a kereset már csak feleannyit ért. Sok embert helyeztek el Salgótarjánból Tatára. Lakásunk nyomortanya volt. 20-25 embert tettek egy szobába. Főzni nem tudtak. A bánya konyhát állított számukra. Lakás és élelem 380 Ft-ba került nekik havonta. Kereset 400 volt. Még rongyot sem vehettek nemhogy ruhát. A családtagjaiknak semmit sem tudtak küldeni. Ezek kezdték a sztrájkot. Leállt a munka minden aknán. Felvonultunk a szakszervezet elé. Kértük az elnököt a titkárt, hogy tárgyalják le sérelmeinket, az állami szénbányák igazgatójánál. Kérdés sem lehet, börtönbe kerültem.

Börtön

Örültünk, hogy börtönbe kerültünk, itt legalább kialudhattuk magunkat. Háromszor adtak enni, igaz moslékot, de háromszor. Az a moslék, amit a disznó kap több kalóriát tartalmaz. Egy dunántúli tanítót azért zártak be, mert levante⁷ oktató volt. Ez a testgyakorlás kiegészítése volt. Mindjárt a háború befejezésével az Andrássy út 60⁸-ba vitték. A kommunisták, hírhedt

---

⁵ Dátum Választási

⁶ Város Magyarországon

⁷ A levanteintézmény arra volt alkalmas, hogy a sport terén az akkori jelen és jövő generációjának megadja azt a fizikai nevelést és erősítést, mely az ifjúságot egy esetleges háborús szolgálatra is megedzi.

⁸ Budapest Andrássy út 60., Ma Terror Háza Múzeum, Volt ÁVO központ.

budapesti börtönébe. Olyan kínzásokat állt ki, azt mondta, hogy nem hitte, hogy azt egy ember kibírja.

Ha halálra ítélik, csak ne tudná meg az édesanyja, had gondolná azt, hogy ő valahol nyugaton van.

Amíg ott voltunk a hatodik nap hívták a tanítót, tárgyalásra. Összerezzen, elsápadt. Látod úgy vártam ezt a napot s most mégis félek tőle – mondta.

„Nekem napjaim, tán óráim meg vannak számlálva, ha egyszer szabad földre jutsz, arra kérlek, hogy kiáltsd az emberek fülébe, hogy mi folyik itt. Ártatlan emberek ezrei pusztulnak. Mindennap gyilkolják őket. Arra törekedjétek, hogy ezt az aljas piszkos hadat kiűzhessétek az országból. Rázzátok fel a nyugat lelkiismeretét. Jórészt a Nyugat hibája, hogy ez a rablóbanda itt garázdálkodik. Én ebből a munkából már nem vehetem ki a részemet. De te mindent kövess el, ami tőled telik.”

Én úgy sírtam, mintha édestestvéreimet, veszítettem volna el, az is volt..., a szenvedés kovácsolta össze a mi testvériségünket.

Amikor jöttek a ruhájáért, akkor tudtam én, hogy az a lomházba megy s aztán a vesztőhelyre. Amíg az ágy szélén ülve azon gondolkoztam, hogyha sikerül kijutnom Nyugatra talán lesz-e, aki mindezeket elhiszi? Vajon fogok-e olyan embereket találni, akinek nem a vagyonszerzés lesz a fő célja? Lesznek-e emberek kik együtt éreznek a szenvedőkkel?